

Een halve eeuw ornithologie in Noord-Holland

In november verschijnt een Cd-rom met alle ornithologische artikelen die ooit in de tijdschriften *De Pieper* en *De Graspieper* gestaan hebben. De SVN wil dat vieren met een symposium over de ontwikkeling van de ornithologie en van de vogelbevolking in Noord-Holland in de periode waarin beide tijdschriften verschenen: 1961-2001, of, iets ruimer geformuleerd, de tweede helft van de twintigste eeuw. Het betreft dus ruim 40 jaar vogelonderzoek en vogelwetenswaardigheden.

De Graspieper verscheen van 1981 tot en met 2001 als hét tijdschrift over de vogels van Noord-Holland, uitgegeven door de SVN. *De Pieper* was haar voorganger, die al vanaf 1961 verscheen. In 2002 is *De Graspieper* opgegaan in het algemenere natuurtijdschrift *Tussen Duin en Dijk*. Toen al nam de SVN zich voor de schat aan kennis die besloten ligt in *De Pieper* en *De Graspieper* voor de toekomst toegankelijk te houden, door de inhoud ervan op een CD beschikbaar te maken. Dat was een hoop werk, dat nu, vijf jaar later, klaar is.

De opzet is de Cd-rom op zaterdagmiddag 10 november feestelijk te presenteren tijdens een symposium waar Hugh Gallacher, Kees Scharringa en Piet Zomerdijk zullen spreken over de ontwikkeling van de vogelstand en de vogelstudie in onze provincie in de tweede helft van de twintigste eeuw. Noteert u deze datum vast in uw agenda, want het zal een gedenkwaardige middag worden. Nadere aankondiging, met meer details over het programma, volgt.

SVN zoekt penningmeester

De stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) is een samenwerkingsverband van de vogelwerkgroepen in Noord-Holland. De SVN bestaat bijna dertig jaar en is opgezet om interesse en kennis op vogelgebied uit te wisselen. Een van de huidige activiteiten zijn de inventarisaties voor de nieuwe Broedvogelatlas van Noord-Holland. De tweejaarlijkse Noord-Hollandse Natuurdag wordt mede door de SVN georganiseerd. Als partner in de stichting Provinciaal Overleg Flora en Fauna zijn we mede-uitgever van het blad *Tussen Duin en Dijk*.

Daarnaast zijn beschermingsacties en het uitwisselen van informatie over die acties belangrijke activiteiten van de SVN. Een voorbeeld van een actie is die tegen het verlenen van Flora- en Faunawetvergunningen door de provincie voor het afschieten van ganzen en Smienten.

Afgevaardigden van de vogelwerkgroepen komen twee keer per jaar in Castricum bij elkaar. Het dagelijks bestuur vergadert vijf keer per jaar.

Door het vertrek van de huidige penningmeester Mireille Frenay zijn wij op zoek naar een opvolg(st)er. De taak van de penningmeester is het regelen van de bijdragen van de vogelwerkgroepen en de provincie, het financieel afhandelen van activiteiten en het jaarlijks opstellen van de begroting en het activiteitenplan. Het meest efficiënt lijkt het ons als een van de huidige penningmeesters van de aangesloten vogelwerkgroepen bereid zou zijn deze taak erbij te doen.

Heeft u interesse of wilt u meer weten, neem dan contact op met:

Jan van der Ben, voorzitter, tel. 020-6622304 / 06-49424325, e-mail: janvdben@planet.nl of

Ruud G. Oudhaarlem, secretaris, tel. 075-6286009, e-mail: RGOudhaarlem@zonnet.nl.

FOTO: JACOB GARVELINK

Team 1 actief bij de Kinseldam, vlnr Wim van der Schot, Jan Mulder en Jeroen Drijver

Op zaterdag 12 mei 2007 werd de vierde Amsterdamse Big Day gehouden. Doel van een Big Day is om zoveel mogelijk vogelsoorten binnen een vooraf bepaald gebied waar te nemen binnen één etmaal, in dit geval binnen de grenzen van het werkgebied van de Vogelwerkgroep Amsterdam. Het houden van een Big Day in de regio Amsterdam is een relatief recent verschijnsel. De eerste Big Day in de regio Amsterdam werd gehouden in 1998. In 2005 werd de draad weer opgepakt en in 2007 vond dit vogelevenement alweer voor de derde maal op rij plaats. Het is duidelijk dat een aantal mensen de smaak nu flink te pakken heeft. Voordeel van een regionale Big Day is dat de reisafstand en -tijd beperkt blijft en er veel tijd aan het vogelen buiten besteed kan worden. Daarbij komt dat in de regio Amsterdam een variatie van relatief kleine maar goede vogelgebieden aanwezig is zoals Polder IJdoorn en de Kinseldam in Waterland, het Diemerpark en de Vijfhoek ten oosten van de stad, het Landje van Geijssel en Botshol, De Kluut bij Halfweg, het Amsterdamse Bos, diverse parken en niet te vergeten Schiphol. Het zou moeilijk worden het in 2006 behaalde record, dat op 126 soorten staat, te overtreffen. Dat dit toch gelukt is mag opmerkelijk heten, zeker gezien de bepaald niet ideale weersomstandigheden. 's Ochtends vielen enkele regenbuien en in de loop van de middag ging het steeds harder waaien. Daarbij was het bepaald fris te noemen; het werd niet warmer dan 15 °C.

De regels Om de resultaten van de verschillende teams vergelijkbaar en een zo eerlijk mogelijke competitie te houden werd vooraf een aantal regels afgesproken, waarvan de belangrijkste hieronder worden genoemd.

Alleen vogels die tussen 00.00 uur a.m. en 24.00 uur p.m. op 12 mei 2007 door minimaal 50% van de teamleden werden waargenomen binnen het werkgebied van de VWGA telden mee.

Alleen wilde tot op soort gedetermineerde vogels telden mee, in de praktijk de soorten die staan vermeld

op de Nederlandse lijst van de CDNA. Exoten als Halsbandparkiet en Stadsduif werden wel bijgehouden want bij "gelijk spel" zou hun aantal de doorslag kunnen geven. Uiteraard telden zowel zicht- als geluidswaarnemingen, onder het motto "horen is scoren". Het was in verband met verstoring niet toegestaan gebruik te maken van geluidsdragers.

De teams Er deden net als in 2006 vier teams mee. Hieronder staan de namen van de teamleden met per team het totaal aantal waargenomen vogelsoorten.

	team 1	team 2	team 3	team 4
	Wim v/d Schot	Edial Dekker	Ruud Altenburg	John van der Woude
	Jan Mulder	Frank van Groen	Bernard Oosterbaan	André van Loon
	Jacob Garvelink	JanTimmer		
	Jeroen Drijver			
Eindstand	128	111	104	104

De inspanning van de teams liep nogal uiteen. Dit verklaart mede de verschillen in de eindstand. Team 1 had zich goed voorbereid en begon al om 10 uur de avond van te voren. Ze vogelden zowat 24 uur en eindigden om 10 uur 's avonds. Dat een goede voorbereiding van lastige soorten geen garantie is voor succes bleek wel uit het feit dat door dit team grondig voorbereide soorten als Roerdomp, Waterral, Groene Specht, Snor en Matkop zich toch verborgen wisten te houden. Een andere tegenslag voor team 1 was dat de auto die ze geleend hadden bij Schiphol weigerde. De autogas-brandstof bleek op te zijn en pas na lang bellen en vragen lukte het en met een vertraging van 50 minuten de Big Day voort te zetten. Ondanks het voorgaande en de teleurstellende weersomstandigheden won team 1 de Big Day 2007 met glans met een uiteindelijk aantal van maar liefst 128 soorten. Hiermee werd ook het oude record van 2006 (126) verbroken. Dit record werd toen, op één na, door dezelfde personen behaald. De voorbereiding van team 2 beperkte zich tot de routeplanning en een enkel vergeefs bezoek vooraf aan een kansrijke locatie voor Patrijzen. Team 2 begon om 3 uur 's nachts in het Beatrixpark en eindigde ook om 10 uur 's avonds. Dit team haalde het respectabele aantal van 111 soorten. Team 3 bestond slechts uit twee personen, begon in de vroege ochtend en eindigde al vroeg in de avond. Dit team kwam uiteindelijk toch nog met een score van 104 soorten uit de bus, ondanks het vrijwel ontbreken van enige voorbereiding. Team 4, ook bestaande uit twee personen, begon om 5:30 uur maar hield van 9:30 tot 12:30 een pauze vanwege verplichtingen elders. Het mag daarom een prestatie heten dat ze net als team 3 op 104 soorten uitkwamen, een gedeelde derde plaats.

Resultaten In de tabel staan de resultaten van de vier teams van 2007. Bijgevoegd is een samenvatting van waargenomen soorten op eerdere Big Days in de Amsterdamse regio. Per soort wordt vermeld door hoeveel teams een soort in 2007 is waargenomen en op hoeveel Big Days de soort is waargenomen. Voor de volledigheid worden onderaan de tabel ook de exoten vermeld. In het totaal werden op 12 mei 2007 136 soorten waargenomen, iets minder dan in 2005 en 2006 (resp. 137 en 141). In 1998 werden slechts 118 soorten waargenomen. Vooral het geringe aantal soorten steltlopers in dat jaar valt op. Dit kan worden verklaard uit de afwezigheid destijds van de Kinseldam en de plasdras-situatie in Polder IJdoorn. Het totale aantal op Amsterdamse Big Days waargenomen soorten bedraagt nu 167. De onvoorspelbaarheid van het voorkomen en de grote potentiële variatie in soorten vogels in de eerste helft van mei wordt geïllustreerd door het feit dat op elk van de vier Big Days vijf tot negen unieke soorten zijn waargenomen. "Nieuwe" soorten in 2007 waren Roodpootvalk, Draaihals, Paapie, Iberische Tjiftjaf en Bonte Vliegenvanger (5 soorten). Unieke soorten in 2006 waren Roerdomp, Groene Reiger,

Visarend, Smelleken, Velduil, Roodborsttapuit en Fluit (7), in 2005 Kleine Zilverreiger, Sneeuwgangs, Blauwe Kiekendief, Kwartel, Krombekstrandloper, Witgat, Poelruiter, Steenloper en Grote Stern (9) en in 1998 Roodhalsfuut, Geoorde Fuut, Toppereend, Wespendif, Zomertortel en Kramsvogel (6). Opvallende missers door alle teams in 2007 waren Groene Specht en Snor. Matkop (team 3) en Grote Lijster (team 1) bleken lastige soorten te zijn.

De unieke soorten van 2007 Op Schiphol werd wel de meest spectaculaire soort van deze dag gezien, namelijk een vrouwtje Roodpootvalk. De vogel werd hier om negen uur 's avonds door team 2 ontdekt tijdens het afspuren van de open ruimte rond de landingsbanen. Het idee was om hier, net als in 2006, een Velduil te zien, hetgeen overigens niet lukte. Eveneens door team 2 werd een Draaihals gezien in de ARK-zone van het Diemerpark. De vogel werd ontdekt tijdens een vergeefse poging een Bosrietzanger aan de lijst toe te voegen. Paapjes werden door twee teams opgemerkt, en wel een groepje van vijf in het Diemerpark (team 2), twee exemplaren op Schiphol en één in het Schinkelbos (team 1). De al langer bij de Vijfhoek verblijvende Iberische Tjiftjaf werd vreemd genoeg alleen door het winnende team gemist. Dit team was in de foutieve veronderstelling dat deze vogel al gevlogen was. Een Bonte Vliegenvanger op de Vijfhoek werd alleen door team 4 opgemerkt.

Andere leuke soorten Door team 1 werd een Grote Zilverreiger op Marken gezien. Zowel een Toendrarietgans (Bovenkerk) als een al langer aanwezig paartje Kleine Rietganzen in de IJdoorn werden opgemerkt. Bijzonder was een vrouwtje Eidereend bij het vuurtorentje van Marken (team 1). Bij een schuur in Waterland werd een Kerkuil waargenomen (team 1). Alleen team 1 nam de steeds schaarser wordende Patrijs waar. Dit lukte pas na lang zoeken op Schiphol Noord. De enige Dwergmeeuw betrof een onvolwassen vogel op de Kinseldam (team 1). Hier bevond zich ook een onvolwassen Pontische meeuw (team 1 en 2). Door meerdere teams werden in de IJdoorn Kanoeten, Kleine Strandlopers en Temmincks Strandlopers gezien. Bij de zogenaamde Kleine Maasvlakte op IJburg werd een man Rouwkwikstaart gezien (team 2). Ruigoord is dé plaats voor Boompieper in de regio (team 1 en 3). De lastige Zwarte Roodstaart werd op IJburg (team 1) en in de Legmeerpolder (team 2) waargenomen. Het Amsterdamse Bos was dit jaar goed voor Goudhaan, Boomklever en Appelvink (team 1 en 4). Traditiegetrouw werden door alle teams Baardmannetjes waargenomen in "De Kluut" bij Halfweg.

Conclusie Gezien het relatief slechte weer tijdens de Big Day van 2007 en de geringe voorbereiding van de meeste deelnemende teams lijkt er nog genoeg ruimte te zijn om het Amsterdamse record dat nu op 128 soorten staat in de toekomst te verbeteren.

Literatuur voor Big Days in de Amsterdamse regio

DBA spelregels voor Big Days door Wim van der Schot en Ruud Vlek (papierversie beschikbaar bij Wim van der Schot). Amsterdamse vogellijst (digitaal beschikbaar bij secretariaat VWGA). Kaart werkgebied VWG Amsterdam (digitaal beschikbaar bij secretariaat VWGA). Berg M. van den, W. van der Schot, 1982. Een "Big Day", iets voor u? De Gierzwaluw jg. 20 (1): 18-21. Vlek R., 1988. Verslag van de eerste Big Day in de regio Groot-Amsterdam, op 3 mei 1988. De Gierzwaluw jg. 36 (2): 13-20. Altenburg R., 2005. Big Day 7 mei 2005. De Gierzwaluw jg. 43 (2):20-21. Schot W. van der, 2006. Verslag Big Day 13 mei 2006. De Gierzwaluw jg. 44 (1): 14-18.

	Vogelsoort	Big Day 12-5-2007					Eerdere Big Days		5/3/98	N2
		T1	T2	T3	T4	N1	5/13/06	5/7/05		
1	Fuut	x	x	x	x	4	x	x	x	4
2	Roodhalsfuut								x	1
3	Geoorde fuut								x	1
4	Dodaars	x	x	x	x	4	x	x	x	4
5	Aalscholver	x	x	x	x	4	x	x	x	4
6	Roerdomp						x			1
7	Groene Reiger						x			1
8	Kleine Zilverreiger							x		1
9	Grote Zilverreiger	x				1	x			2
10	Blauwe Reiger	x	x	x	x	4	x	x	x	4
11	Ooievaar	x			x	2	x	x	x	4
12	Lepelaar	x	x	x	x	4	x	x	x	4
13	Knobbelzwaan	x	x	x	x	4	x	x	x	4
14	Grote Canadese Gans	x	x	x		3	x	x		3
15	Brandgans	x	x	x	x	4	x	x	x	4
16	Grauwe Gans	x	x	x	x	4	x	x	x	4
17	Kolgans	x			x	2	x	x	x	4
18	Toendrarietgans	x				1	x		x	3
19	Kleine Rietgans	x	x			2			x	2
20	Sneeuwgans							x		1
21	Bergeend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
22	Wilde Eend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
23	Krakeend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
24	Smient	x	x	x		3	x	x	x	4
25	Wintertaling	x	x	x		3	x	x	x	4
26	Zomertaling	x	x			2	x	x	x	4
27	Slobeend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
28	Krooneend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
29	Toppereend								x	1
30	Kuifeend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
31	Tafeleend	x	x	x	x	4	x	x	x	4
32	Eidereend	x				1			x	2
33	Wespendief								x	1
34	Bruine Kiekendief	x	x	x	x	4	x	x	x	4
35	Blauwe Kiekendief							x		1
36	Havik	x	x	x	x	4	x	x	x	4
37	Sperwer	x		x	x	3	x	x	x	4
38	Buizerd	x	x	x	x	4	x	x	x	4
39	Visarend						x			1
40	Slechtvalk	x	x	x	x	4	x	x		3
41	Boomvalk	x		x	x	3	x	x	x	4
42	Smelleken						x			1
43	Roodpootvalk		x			1				1
44	Torenvalk	x	x	x	x	4	x	x	x	4
45	Patrijs	x				1	x	x	x	4
46	Kwartel							x		1

	Vogelsoort	Big Day 12-5-2007					Eerdere Big Days		5/3/98	N2
		T1	T2	T3	T4	N1	5/13/06	5/7/05		
47	Waterral		x	x		2	x	x		3
48	Waterhoen	x	x	x	x	4	x	x	x	4
49	Meerkoet	x	x	x	x	4	x	x	x	4
50	Scholekster	x	x	x	x	4	x	x	x	4
51	Kluut	x	x	x	x	4	x	x	x	4
52	Bontbekplevier	x	x	x	x	4	x	x	x	4
53	Kleine Plevier	x	x	x	x	4	x	x	x	4
54	Strandplevier						x	x		2
55	Zilverplevier		x	x	x	3	x			2
56	Kievit	x	x	x	x	4	x	x	x	4
57	Kanoet	x	x	x	x	4	x	x		3
58	Bonte Strandloper	x	x	x	x	4	x	x		3
59	Krombekstrandloper							x		1
60	Kleine Strandloper	x	x	x	x	4	x	x		3
61	Temmincks Strandloper	x	x	x	x	4	x	x		3
62	Drieteenstrandloper							x	x	2
63	Kemphaan	x	x	x	x	4	x	x	x	4
64	Wulp	x	x	x	x	4	x	x	x	4
65	Regenwulp	x			x	2		x		2
66	Grutto	x	x	x	x	4	x	x	x	4
67	Rosse Grutto	x	x	x		3	x	x	x	4
68	Tureluur	x	x	x	x	4	x	x	x	4
69	Zwarte Ruiter				x		x		x	2
70	Groenpootruiter	x	x	x	x	4	x	x		3
71	Oeverloper	x	x	x	x	4	x	x	x	4
72	Witgatje							x		1
73	Bosruiter	x	x	x	x	4	x	x		3
74	Poelruiter							x		1
75	Watersnip	x	x		x	3	x	x		3
76	Steenloper							x		1
77	Zwartkopmeeuw	x	x	x	x	4	x	x		3
78	Kokmeeuw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
79	Stormmeeuw	x	x	x		3	x	x	x	4
80	Dwergmeeuw	x				1	x			2
81	Grote Mantelmeeuw	x	x	x		3	x	x	x	4
82	Kleine Mantelmeeuw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
83	Geelpootmeeuw						x			1
84	Pontische Meeuw	x	x			2	x			2
85	Zilvermeeuw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
86	Grote Stern							x		1
87	Visdief	x	x	x	x	4	x	x	x	4
88	Dwergstern						x	x		2
89	Zwarte Stern	x		x	x	3	x	x		3
90	Holenduif	x	x	x	x	4	x	x	x	4
91	Houtduif	x	x	x	x	4	x	x	x	4

	Vogelsoort	Big Day 12-5-2007					Eerdere Big Days		5/3/98	N2
		T1	T2	T3	T4	N1	5/13/06	5/7/05		
92	Zomertortel								x	1
93	Turkse Tortel	x	x	x		3	x	x	x	4
94	Koekoek	x	x	x	x	4	x	x	x	4
95	Kerkuil	x				1	x	x		3
96	Steenuil	x	x			2	x	x	x	4
97	Ransuil	x	x			2	x	x	x	4
98	Velduil						x			1
99	Bosuil	x	x			2	x	x	x	4
100	Gierzwaluw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
101	IJsvogel	x			x	2	x	x		3
102	Draaihals		x			1				1
103	Groene Specht						x	x		2
104	Grote Bonte Specht	x	x	x	x	4	x	x	x	4
105	Veldleeuwerik	x	x	x	x	4	x	x	x	4
106	Oeverzwaluw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
107	Boerenzwaluw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
108	Huiszwaluw	x	x	x	x	4	x	x	x	4
109	Boompieper	x		x		2	x			2
110	Graspieper	x	x			2	x	x	x	4
111	Witte Kwikstaart	x	x	x	x	4	x	x	x	4
112	Rouwkwikstaart		x			1	x	x	x	4
113	Gele Kwikstaart	x	x	x	x	4	x	x	x	4
114	Winterkoning	x	x	x	x	4	x	x	x	4
115	Heggenmus	x	x	x	x	4	x	x	x	4
116	Roodborst	x	x	x	x	4	x	x	x	4
117	Nachtegaal	x	x	x	x	4	x	x	x	4
118	Blauwborst	x	x	x	x	4	x	x	x	4
119	Zwarte Roodstaart	x	x			2	x	x	x	4
120	Gekraagde Roodstaart	x			x	2		x	x	3
121	Paapje	x	x			2				1
122	Roodborsttapuit						x			1
123	Tapuit	x	x	x	x	4	x	x	x	4
124	Beflijster							x	x	2
125	Merel	x	x	x	x	4	x	x	x	4
126	Kramsvogel								x	1
127	Zanglijster	x	x	x	x	4	x	x	x	4
128	Grote Lijster	x				1	x	x	x	4
129	Snor						x	x	x	3
130	Sprinkhaanzanger	x	x	x	x	4	x	x	x	4
131	Rietzanger	x	x	x	x	4	x	x	x	4
132	Bosrietzanger	x			x	2	x			2
133	Kleine Karekiet	x	x	x	x	4	x	x	x	4
134	Spotvogel	x		x		2	x	x		3
135	Tuinfluit	x	x	x	x	4	x	x	x	4
136	Zwartkop	x	x	x	x	4	x	x	x	4
137	Grasmus	x	x	x	x	4	x	x	x	4

	Vogelsoort	Big Day 12-5-2007					Eerdere Big Days		5/3/98	N2	
		T1	T2	T3	T4	N1	5/13/06	5/7/05			
138	Braamsluiper	x	x				2	x	x	x	4
139	Fluiter							x			1
140	Fitis	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
141	Tjiftjaf	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
142	Iberische Tjiftjaf		x	x	x	3				1	
143	Goudhaantje	x					2	x	x	x	4
144	Bonte Vliegenvanger							x	1		1
145	Grauwe Vliegenvanger	x	x				3	x	x	x	4
146	Baardman	x	x	x	x	4	x				2
147	Staartmees	x	x	x			3	x	x	x	4
148	Buidelmees							x	x	x	3
149	Matkop			x			1	x	x	x	4
150	Pimpelmees	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
151	Koolmees	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
152	Boomklever	x					2	x	x	x	4
153	Boomkruiper	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
154	Gaai	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
155	Ekster	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
156	Kauw	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
157	Zwarte Kraai	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
158	Roek	x		x			2	x	x	x	4
159	Spreeuw	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
160	Huismus	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
161	Ringmus	x		x	x	3	x	x	x	4	
162	Vink	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
163	Appelvink	x					2	x	x		3
164	Groenling	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
165	Putter	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
166	Kneu	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
167	Rietgors	x	x	x	x	4	x	x	x	4	
	Totaal aantal soorten	128	111	104	104	136	141	137	118	167	
1	Emoe	x					1				1
2	Kwak								x	x	2
3	Heilige Ibis	x					2	x	x		3
4	Zwarte Zwaan			x			1	x			2
5	Sneeuwgangans										
6	Indische Gans							x			
7	Kleine Canadese Gans							x			
8	Nijlgans	x	x	x	x	4	x				
9	Smient x Amerikaanse Smient										
10	Bahamapijlstaart							x			
11	Muskuseend										